

1. W związku z ogłoszeniem informacji o naborze nr FEDS.09.05-IP.01-023/23, Typ projektów: 9.5.B Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej (subregion wałbrzyski) zwracam się z prośbą o odpowiedź na następujące pytanie.
Czy na dzień złożenia wniosku, Wnioskodawca musi obligatoryjnie przedłożyć ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną?

Zgodnie z zapisami Regulaminu naboru:

„Przed przystąpieniem do prac należy we współpracy ze specjalistą ornitologiem i chiropterologiem dokonać przeglądu budynku pod kątem występowania miejsc gniazdowania i schronień zwierząt (ptaków i nietoperzy). W przypadku potwierdzenia ich obecności prace należy prowadzić w terminach wyznaczonych przez ww. specjalistów. Ponadto w przypadku, gdy konieczne będzie zniszczenie miejsc gniazdowania lub siedlisk ptaków, a także miejsc rozrodu nietoperzy, należy uzyskać stosowne zezwolenie na czynności zakazane w stosunku do chronionych gatunków zwierząt - zgodnie z zapisami art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz przewidzieć właściwe działania kompensujące np. instalacja budek lęgowych dla ptaków lub schronień dla nietoperzy. Zakres i sposób wykonania kompensacji winni ustalić specjaliści wykonujący przegląd budynku pod kątem występowania miejsc gniazdowania i schronień zwierząt. Wnioskodawca zobligowany jest wskazać, w jaki sposób chronione są ptaki i nietoperze lub że nie stwierdzono ich obecności.”

Do wniosku o dofinansowanie nie wymagamy ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej.

2. Dzień dobry, poniżej przekazuję kolejnych kilka pytań dot. naboru FEDS.09.05-IP.01-023/23. W związku ze zbliżającym się terminem zakończenia naboru, proszę o możliwie szybką odpowiedź. Kilka dni temu uzyskaliśmy od Państwa odpowiedź dot. możliwości kwalifikowania modernizacji c.o. i c.w.u., które związane są z kotłem gazowym:

„W Regulaminie naboru czytamy:

„(...) Nie wspiera się:

(...) stosowania urządzeń zasilanych paliwami kopalnymi: węglem, olejem, gazem (bez względu na normy jakie spełniają), w tym wymiany starszych urządzeń na nowe. (...)”

W przypadku, gdy budynek jest już zasilany piecem gazowym, ale istnieje konieczność pozostawienia pieca zasilanego gazem lub jego wymiany, wymiana CO i CWU może stanowić wydatek kwalifikowalny w przypadku, gdy:

- rozwiązania w zakresie OZE nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),

- wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 2021-2027,

W audycie energetycznym należy zawrzeć szczegółowe uzasadnienie dot. konieczności wymiany instalacji CO i CWU i niemożliwości wymiany źródła na OZE, konieczności pozostawienia źródła gazowego zgodnie z wyżej wymienionym wymogami.

Jeśli wydatek będzie uznany za niekwalifikowalny, można postąpić dwojako:

1. Wydatki można usunąć z audytu i nie są wówczas wliczane do efektu ekologicznego.

2. Wydatki pozostają w audycie energetycznym i ta część zakresu rzeczowego będzie realizowana poza projektem, ale w tym samym czasie i efekt ekologiczny z audytu zostanie osiągnięty, co zostanie potwierdzone świadectwem charakterystyki energetycznej”

Pytanie pierwsze odnosi się do fragmentu zaznaczonego na czerwono: jeśli wydatki pozostają w audycie energetycznym i są niekwalifikowalne to ta część zakresu rzeczowego ujmowana jest w projekcie w ramach wydatków niekwalifikowalnych a nie jak Państwo wskazali poza projektem. Prosimy o potwierdzenie.

Odpowiedź DIP:

Pozostawiliśmy, tu dowolność.

Można te wydatki wyłączyć z projektu lub pozostawić w projekcie jako niekwalifikowalne.

Do ostatecznego osiągnięcia oszczędności energii pierwotnej będziemy uwzględniać zapisy audytu energetycznego, bez względu na to czy wydatki niekwalifikowalne będą we wniosku o dofinansowanie. Potwierdzeniem dla nas będzie świadectwo charakterystyki energetycznej.

Ww. odpowiedź i pytanie jej dotyczące nie została opublikowana na stronie www. Tymczasem w zał. nr 1 do regulaminu konkursu nadal znajdują się zapisy sprzeczne z tą odpowiedzią:

„I. Szczegółowe zapisy dotyczące przedmiotowego naboru – wydatki niekwalifikowalne: 2) na źródła ciepła nie objęte wparciem oraz inne elementy systemu ogrzewania, jeśli ich charakterystyka odpowiada niewspieranemu źródłu;”

Pytanie drugie: czy w związku z powyższym ww. odpowiedź jest nadal aktualna?

Odpowiedź DIP:

Wydatki te co do zasady są niekwalifikowalne. Pamiętajmy, że odpowiedź zawiera tylko pewne warunki możliwości dopuszczenia do kwalifikowalności instalacji CO, CWU, tylko jeśli rozwiązania w zakresie OZE nie są wykonalne z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy),

Pytanie uszczegóławiające:

Czy jeśli w audycie przewidziano modernizację instalacji c.o. i c.w.u., które są związane z piecem gazowym (w budynku po termomodernizacji będzie nadal piec gazowy), i jednocześnie nie przedstawiono uzasadnienia dla braku możliwości wymiany źródła ciepła na OZE, to czy ww. instalacje można kwalifikować w limicie 15 %, dla którego zgodnie z udzielanymi przez Państwa odpowiedziami, nie ma zamkniętego katalogu robót budowlanych (jeśli dobrze rozumiemy, w jego ramach można kwalifikować wszelkie roboty budowlane/instalacyjne wykonywane w termomodernizowanym budynku, w tym te niewykazane w audycie, pod warunkiem, że produkty będące ich efektem spełniać będą zasady dostępności).

Odpowiedź DIP:

Wymiana instalacji centralnego ogrzewania/ ciepłej wody użytkowej powinna wynikać z audytu energetycznego przedsięwzięcia dot. modernizacji budynku, jeśli ma być kwalifikowana do wsparcia z FEDS 21-27. Dlatego też, aby wydatki te stanowiły wydatki kwalifikowalne, nie jest możliwe ich zakwalifikowanie w ramach tzw. uzupełniającego elementu projektu w postaci wydatków związanych z budynkiem ale nie przewidzianych w audycie energetycznym. Nie należy sztucznie wydzielać wydatków, które powinny wynikać z audytu, i wykazywać ich w ramach wydatków związanych z budynkiem ale nie przewidzianych w audycie energetycznym.

Czy prawidłowe będzie następujące podejście w zakresie nadzoru inwestorskiego: nadzór inwestorski w zakresie odnoszącym się do elementów wskazanych wprost w audytach energetycznych należy uznać za wydatek wynikający wprost z audytu energetycznego i nie należy ujmować go w 15 % liminie ustanowionym w naborze. Natomiast nadzór inwestorski w zakresie odnoszącym się np. do usprawnień dla niepełnosprawnych należy przypisać do ww. limitu 15 %?

Odpowiedź DIP:

Wydatki te należy przedstawić w całości w zakładce dotyczące wydatków wynikających z audytu energetycznego.

W ramach kryteriów wskazano, że warunkiem kwalifikowania instalacji PV jest pozytywna odpowiedź na poniższe pytanie:

„Czy fakultatywna instalacja do wytwarzania energii elektrycznej z OZE (mikroinstalacja prosumencka) posiada – zgodnie z audytem energetycznym - moc nie większą niż pozwalającą na zaspokojenie potrzeb własnych w budynku (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)?”

Jednocześnie w regulaminie konkursu wskazano, że:

„Projekty mieszane Jeżeli przy realizacji projektu zakłada się występowanie w projekcie tylko częściowo zakresu noszącego znamiona pomocy państwa, to w takiej sytuacji istnieje możliwość realizacji projektów „mieszanych”, tzn. objętych w części pomocą państwa (w zakresie, w jakim projekt dotyczy działalności gospodarczej Wnioskodawcy w części wsparciem niestanowiącym pomocy (tj. w zakresie prowadzonej działalności niegospodarczej). W takich przypadkach Wnioskodawca zobowiązany jest przedstawić metodologię wyodrębnienia elementów projektu przyporządkowanych do działalności gospodarczej i niegospodarczej Wnioskodawcy. Należy pamiętać o konieczności prowadzenia rozdzielnej rachunkowości dla działalności gospodarczej i niegospodarczej – przez cały okres realizacji projektu i okres trwałości”

Oraz

„Infrastruktura podwójnego wykorzystania Zgodnie z pkt 207 Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (2016/C 262/01) w przypadkach infrastruktury podwójnego wykorzystania, jeżeli jest ona prawie wyłącznie wykorzystywana do celów działalności niegospodarczej finansowanie takiej infrastruktury może w całości wykraczać poza zakres zasad pomocy publicznej, pod warunkiem że użytkowanie do celów działalności gospodarczej ma charakter czysto pomocniczy, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym.

(...)

W odniesieniu do instalacji fotowoltaicznych on-grid, pomimo że wytwarzanie energii elektrycznej i wprowadzanie jej do sieci stanowi działalność gospodarczą, w przypadku projektów prosumenckich tego rodzaju działalność nie ma takiego charakteru, pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów (beneficjent nie prowadzi działalności gospodarczej, wytworzona energia jest zużywana na potrzeby własne, rozmiar (zdolność wytwórcza instalacji) nie przekracza realnego zapotrzebowania na energię danego prosumenta)”

W związku z powyższym:

Czy w ramach projektu kwalifikować można jedynie instalacje fotowoltaiczne nieobjęte pomocą publiczną (prosumencie, które spełnią wszystkie warunki instalacji prosumenckich)?

Czy w przypadku wystąpienia instalacji niespełniających definicji instalacji prosumenckich, np. takich których moc przekracza co prawda zapotrzebowanie budynku na energię elektryczną wykorzystywaną do celów innych niż gospodarczej, ale jednocześnie nie przekracza całkowitego zapotrzebowania na energię elektryczną budynku (wykorzystywaną do celów gospodarczych i niegospodarczych), można je kwalifikować jako część projektu objętą pomocą publiczną?

Odpowiedź DIP:

Zgodnie zapisami zał. nr 1 do regulaminu naboru nie kwalifikuje się wydatków:

„na instalację OZE w części, która nie służy zaspokajaniu potrzeb własnych (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)”;

Zatem jak wskazano wyżej, kwalifikowalne będą instalacje, o mocy która zapewni zapotrzebowanie budynku bez części prowadzonej działalności gospodarczej. W opisanym powyżej przykładzie, należy wyłączyć z wielkości zapotrzebowania energetycznego budynku część dotycząca prowadzonej działalności gospodarczej.

Podsumowując objęta dofinansowaniem instalacja nie pokryje zapotrzebowania budynku w całości, tylko w części, gdyż należy wyłączyć zapotrzebowanie wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej.

Zapisy w regulaminie naboru wskazują na kwalifikowalne instalacje wytwarzające energię elektryczną jako instalację prosumencką.

Kryterium OZE „Czy fakultatywna instalacja do wytwarzania energii elektrycznej z OZE (mikroinstalacja prosumencka) posiada – zgodnie z audytem energetycznym - moc nie większą niż pozwalającą na zaspokojenie potrzeb własnych w budynku (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)?” Niespełnienie kryterium oznacza negatywną ocenę projektu.

Czy w przypadku budynków z planowaną instalacją PV, które nie mają/ nie będą posiadać odrębnych liczników dla działalności gospodarczej i niegospodarczej (energia elektryczna z PV trafiać będzie do wspólnej sieci elektrycznej budynku i rozliczana jest/ będzie z podmiotami wynajmującymi na zasadach ryczału w kosztach najmu), instalacja taka może być kwalifikowalna w projekcie jako nieobjęta pomocą publiczną, jeśli z audytu będzie wynikać, że zaspokaja jedynie potrzeby budynku w zakresie działalności innej niż gospodarcza, czy też z powodu braku odrębnych liczników uznana powinna zostać jako objęta pomocą publiczną czy też w ogóle nie może być kwalifikowalna (nawet jako objęta pomocą publiczną)?

Odpowiedź DIP:

Jeśli z audytu będzie wynikać, że zaspokaja jedynie potrzeby budynku w zakresie działalności innej niż gospodarcza, wówczas kwalifikowalna będzie całość instalacji i nie będzie objęta pomocą publiczną.

Skoro w przypadku projektów mieszanych, objętych w części pomocą publiczną, Wnioskodawca zobowiązany jest do prowadzenia rozdzielnej rachunkowości dla działalności gospodarczej i niegospodarczej – przez cały okres realizacji projektu i okres trwałości, z czego (z jakich przepisów prawa) wynika przyjęta w regulaminie konkursu zasada, że dla części projektu nieobjętej pomocą publiczną brak jest możliwości współfinansowania z budżetu państwa oraz że wydatki pośrednie w całości objęte są pomocą de minimis również od części nie objętej pomocą publiczną? Wygląda to tak, że obowiązek na Beneficjencie pozostawiono, lecz praw wynikających z realizacji tych obowiązków, został on pozbawiony.

Odpowiedź DIP:

Wnioskodawca przystępując do konkursu akceptuje zapisy Regulaminu.

Poniżej krótkie wyjaśnienie, które na tym etapie nie podlega już dyskusji. DIP przyjmuje do wiadomości powyższą uwagę.

Możliwość współfinansowania projektu bez pomocy publicznej z budżetu państwa wynika z Kontraktu Programowego. Możliwość ta nie obejmuje projektów objętych pomocą publiczną/de minimis pomocą mieszaną. IZ przeznacza określoną pulę środków z budżetu państwa na współfinansowanie określonych naborów i projektów w naborze.

Rozdzielenie rachunkowości dla działalności gospodarczej i niegospodarczej wynika z ogólnej zasady pewności iż np. działalność wyłączona z zakresu udzielenia pomocy nie odniosła nieuprawnionej korzyści.

Dla przykładu w rozporządzeniu 1407/2013 w art. 1 ust. 2 czytamy:

„Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność w sektorach, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) lub c), a także działalność w jednym lub większej liczbie sektorów lub w innych obszarach działalności wchodzących w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia, niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do pomocy przyznanej w związku z działalnością w sektorach lub obszarach działalności wchodzących w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że dane państwo członkowskie zapewni za pomocą odpowiednich środków, takich jak rozdzielenie działalności lub wyodrębnienie kosztów, by działalność w sektorach wyłączonych z zakresu stosowania niniejszego

rozporządzenia nie odnosiła korzyści z pomocy de minimis przyznanej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.”

Dokumentem, który szerzej wyjaśnia stanowisko Komisji Europejskiej dotyczące pomocy państwa (pomocy publicznej) jest „Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej” z 19 lipca 2016 r. (2016/C 262/01).

3. Bardzo proszę o informację odnośnie działania FEDS.09.05-IP.01-023/23. Mianowicie, czy załączniki wydawane przez inne podmioty, aniżeli Wnioskodawca powinny być poświadczone za zgodność z oryginałem przed wgraniem ich do generatora WOD 2021?

Za potwierdzenie zgodności z oryginałem dokumentu przekazanego w formie elektronicznej, uważa się jego podpisanie podpisem kwalifikowanym lub zaufanym podpisem elektronicznym. Dokumenty wygenerowane z systemu lub oryginał dokumentu formy elektronicznej nie wymagają potwierdzenia, o którym mowa powyżej. Jednakże w nazwie załącznika należy wskazać, że mamy do czynienia z oryginałem dokumentu elektronicznego.

Reasumując np. w przypadku, gdy wersja elektroniczna audytu energetycznego podpisana jest przez audytora wersja elektroniczna takiego dokumentu opatrzonego podpisem będzie traktowana jak oryginał i nie musi być podpisana elektronicznie przez wnioskodawcę. W przypadku przedstawienia kopii takiego dokumentu (np. skanu wersji papierowej) wnioskodawca zobowiązany jest podpisać taki dokument zgodnie z poniższymi wymogami Regulaminu naboru:

„W przypadku dostarczenia kopii dokumentów należy je obowiązkowo potwierdzić za zgodność z oryginałem przez osoby do tego upoważnione. Za potwierdzenie zgodności z oryginałem dokumentu przekazanego w formie elektronicznej, uważa się jego podpisanie podpisem kwalifikowanym lub zaufanym podpisem elektronicznym. Dokumenty wygenerowane z systemu nie wymagają potwierdzenia, o którym mowa powyżej.”

4. W związku z ogłoszeniem naboru dla działania 9.5A FEDS Gmina Wałbrzych-miasto na prawach powiatu zwraca się z prośbą o wyjaśnienie zapisów w Kryteriach specyficznych formalnych i merytorycznych dla działania 9.5.

Zgodnie z zapisami w/w Kryterium nr 8 "Wsparcie zabytków": projekt otrzymuje 3 punkty, jeśli dotyczy budynków zabytkowych wpisanych indywidualnie do:

- **wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu (posiadające numer rejestru zabytków) lub,**
- **wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (nie posiadające nr rejestru zabytków) lub,**
- **gminnej ewidencji zabytków.**

Gmina planuje złożyć wniosek obejmujący termomodernizację 3 budynków. Jeden z budynków jest wpisany indywidualnie do wykazu zabytków prowadzonego przez WKZ oraz do gminnej ewidencji zabytków. Pozostałe dwa budynki nie są wpisane do wykazu zabytków ani do gminnej ewidencji zabytków.

W związku z powyższym, prosimy o odpowiedź na pytanie:

Czy projekt otrzyma 3 pkt. jeśli tylko jeden z budynków z trzech objętych projektem jest wpisany do wykazu zabytków WKZ i/lub gminnej ewidencji zabytków?

Zgodnie z definicją kryterium nr 8 "Wsparcie zabytków"

„otrzymuje 3 punkty, jeśli dotyczy budynków zabytkowych wpisanych indywidualnie do:

- wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu (posiadające numer rejestru zabytków) lub,
- wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (nie posiadające nr rejestru zabytków) lub,
- gminnej ewidencji zabytków.

Jeśli któryś budynek nie jest wpisany do wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków/gminnej ewidencji zabytków – 0 pkt.”

Zgodnie z definicją kryterium w przypadku, gdy jeden z 3 budynków określonych we wniosku jest wpisany do wykazu zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków/gminnej ewidencji zabytków, projekt nie otrzyma punktów w ramach ww. kryterium.

5. Bardzo proszę o odpowiedź odnośnie naboru do działania FEDS.09.05-IP.01-023/23.

Mianowicie, jeden z warunków dostępu mówi:

- w przypadku budynku zabytkowego, budynek musi być wpisany do rejestru/wykazu zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub gminnej ewidencji zabytków. Budynek nie wpisany indywidualnie do rejestru/wykazu zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub gminnej ewidencji zabytków nie spełni kryterium wyboru nawet jeśli znajduje się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków. Wnioskodawca zobligowany jest wskazać we wniosku o dofinansowanie z nazwy ogólnie dostępny on-line rejestr/wykaz/ewidencję zabytków w którym ujęty jest budynek ze wskazaniem we wniosku odpowiedniego linku zawierającym wymagane dane lub dołączyć do wniosku dokument potwierdzający ten fakt, jeśli rejestr/wykaz/ewidencja zabytków nie jest upubliczniana on-line. Czy powyższe oznacza, że budynek który nie jest zabytkiem, ale jest położony na obszarze wpisanym do rejestru zabytków nie może ubiegać się o dofinansowanie w ramach naboru, czy wówczas traktowany jest po prostu jako obiekt niezabytkowy?

Aby ubiegać się o dofinansowanie w ramach powyższego naboru, budynek nie musi spełniać definicji zabytku zawartej w kryterium „Budynek zabytkowy”. Dlatego też budynek, który nie jest zabytkiem, ale jest położony na obszarze wpisanym do rejestru zabytków może ubiegać się o dofinansowanie w ramach powyższego naboru. Należy mieć na uwadze, że w ramach naboru o dofinansowanie można otrzymać wsparcie na renowację zwiększającą efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej (definicja budynku publicznego zawarta jest w Regulaminie naboru).

Budynek nie będący zabytkiem musi wykazać oszczędność energii pierwotnej potwierdzonym audytem energetycznym w wysokości co najmniej 30% zgodnie z kryterium „Minimalny poziom oszczędności energii pierwotnej”. Projektu dot. budynku nie będącego zabytkiem nie będzie obejmowało kryterium „Budynek zabytkowy”, w kryterium „Wsparcie budynków” projekt nie otrzyma punktów.

6. Czy mogę prosić również o informację, czy został określony minimalny i/lub maksymalny wskaźnik SPBT dla poszczególnych usprawnień termomodernizacyjnych w naborze?

Dokumentacja naboru w tym kryteria wyboru projektów, nie określiły żadnych minimalnych i/lub maksymalnych wskaźników SPBT dla poszczególnych usprawnień termomodernizacyjnych. Dla projektu, we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu należy wykazać tylko te informacje, które są niezbędne w celu oceny kryteriów wyboru projektów (kryteria formalne, merytoryczne ogólne i specyficzne).

7. Mam ostatnie pytanie od audytora, który opracowuje audyt dla naszej gminy, mianowicie jednym ze wskaźników jest:

Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW) - Wskaźnik obejmuje dodatkową zdolność produkcyjną energii cieplnej ze źródeł odnawialnych. Zdolność produkcyjna jest rozumiana jako maksymalna moc zainstalowana.

W obu budynkach planowanych do termomodernizacji, głównym źródłem ciepła będą powietrzne pompy ciepła - czy zatem będzie to "dodatkowa" zdolność wytwarzania energii czy wskaźnik nie dotyczy projektu?

Wskaźnik „Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE” należy wybrać zarówno w przypadku, gdy Źródło OZE będzie głównym jak i dodatkowym źródłem energii budynku.

Wskaźnik obejmuje **dodatkową zdolność produkcyjną** energii cieplnej ze źródeł odnawialnych, a więc wszystkich źródeł bez względu na to czy mamy do czynienia z głównym źródłem czy źródłem dodatkowym.

8. Czy montaż instalacji fotowoltaicznej (o ile został wskazany w audycie energetycznym) może być kwalifikowalny w ramach naboru?

Jeżeli montaż instalacji fotowoltaicznej został wykazany w audycie energetycznym i jest wydatkiem bezpośrednio związanym z zwiększeniem efektywności energetycznej budynku (niezbędny do osiągnięcia wyższego poziomu oszczędności energii) może stanowić wydatek kwalifikowalny w projekcie.

9. Czy jeśli projekt termomodernizacyjny nie spełnia definicji przedsięwzięcia w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) to czy brak konieczności dołączania do wniosku o dofinansowanie Zaświadczenia Natura 2000 obowiązuje również w przypadku inwestycji, które wymagają uzyskania pozwolenia na budowę/ zgłoszenia robót budowlanych, będące np. następstwem realizacji robót termomodernizacyjnych w budynku zabytkowym, wykonywaniu (niekwalifikowalnych w projekcie) instalacji gazowych wewnątrz budynku, itp.?

Zgodnie z Regulaminem naboru: FEDS.09.05-IP.01-023/23

„Do wniosku o dofinansowanie projektu należy obligatoryjnie dołączyć formularz:

- ✓ „Analiza oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu, a także z uwzględnieniem zasady „nie czynić znaczącej szkody” (zasady DNSH)” [Oświadczenie OOS],
oraz w przypadku, gdy w projekcie mamy do czynienia z przedsięwzięciem¹:
- decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach (tzw. decyzja środowiskowa) w przypadku przedsięwzięć objętych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko^[1] ,
- zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 (Zaświadczenie Natura 2000). „

Jednym z wyjątków w zakresie obowiązku dołączania decyzji środowiskowej i/lub Zaświadczenia Natura 2000 do wniosku o dofinansowanie jest:

(...) - **inwestycje infrastrukturalne** nieobjęte Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko **posiadające decyzje budowlaną (lub zgłoszenia robót budowlanych) na cały zakres projektu**

---

¹ Pojęcie „przedsięwzięcie” zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), dalej jako „ustawa OOS” oznacza zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopaliny; przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty.

^[1] Nie jest możliwe dofinansowanie ze środków FEDS 2021-2027 inwestycji objętych Rozporządzeniem OOS nieposiadających decyzji środowiskowej.

– są zwolnione z obowiązku dołączania Zaświadczenia Natura 2000 do wniosku o dofinansowanie;”

Reasumując inwestycje nie będące przedsięwzięciami, które wymagają posiadania decyzji budowlanej są zwolnione z obowiązku dołączania Zaświadczenia Natura 2000.

Powyższe oznacza, że w opisanym poniżej przypadku, nie należy dołączać do wniosku Zaświadczenia Natura 2000.

Obligatoryjnie należy dołączyć załącznik pn. „Analiza oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu, a także z uwzględnieniem zasady „nie czynić znaczącej szkody” (zasady DNSH)” [Oświadczenie OOS].

10. Proszę o odpowiedź dot. wątpliwości związanych z dwoma kryteriami naboru FEDS.09.05-IP.01-033/23:

- 1) Kryteria formalne ogólne – kryterium nr 17 Odporność infrastruktury na zmiany klimatu, zgodnie z brzmieniem kryterium: „Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat”. Wydaje się, że w kryterium jest błąd/omyłka pisarska, proszę więc o potwierdzenie, że kryterium powinno brzmieć: Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć infrastrukturalnych w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat”.
- 2) Kryteria merytoryczne specyficzne – kryterium nr 12 Klauzule społeczne – kryterium dotyczy tylko zamówień publicznych, a więc tym samym nie odnosi się do podmiotów niebędących jsfp i nie będących zobligowanymi do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych (w istocie nie mogących ich stosować). Tym samym jako takie faworyzuje podmioty publiczne, gdyż wnioskodawcy spoza sektora publicznego, np. wspólnoty mieszkaniowe, nie mają możliwości zdobycia w jego ramach punktów (zapis odnoszący się do ustawy o spółdzielniach socjalnych również dotyczy tylko jsfp). Wydaje się, że bieżąca definicja kryterium jest zatem sprzeczna z zasadą konkurencyjnego wyboru i równego traktowania wnioskodawców, bo tylko wnioskodawcy publiczni mają teoretyczną możliwość uzyskania punktów w tym kryterium. Należy przy tym zaznaczyć, że podmioty niepubliczne, przeprowadzając wybór wykonawców na roboty budowlane w oparciu o BK mogłyby zastosować zapisy odpowiadające merytorycznie klauzulom społecznym wymienionym w kryterium i tym samym spełnić, jak się wydaje, cel zastosowania kryterium. Obecne brzmienie kryterium nie dość, że nie zachęca podmioty niepubliczne do formułowania zamówień z uwzględnieniem w/w kwestii, to jeszcze faktycznie stawia je w gorszej pozycji niż jsfp z powodów, które trudno uznać za uzasadnione.

Ad 1) Formularz OOS został podzielony na części pod kryteria.

Zadane pytanie przypisane jest do kryterium, pn.:

„Odporność infrastruktury na zmiany klimatu (kryterium wynika z CPR art. 73 ust. 2 lit. j)”

Definicja kryterium: „Czy projekt został zaplanowany do wykonania w sposób uwzględniający uodparnianie na zmiany klimatu?”

Kryterium dotyczy wyłączenie przedsięwzięć w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko infrastrukturalnych, których przewidywana trwałość wynosi co najmniej pięć lat.

Weryfikacja kryterium na podstawie załącznika do wniosku o dofinansowanie „Analiza oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu, a także z uwzględnieniem zasady „nie czyni znaczącej szkody” (zasady DNSH)”.

W formularzu do powyższego kryterium odnosi się punkt B. ODPORNOŚĆ INFRASTRUKTURY NA ZMIANY KLIMATU.

Trwałość w ww. kryterium i przypisie oświadczenia OOŚ odnosi się do elementów infrastruktury charakteryzującym się cyklem życia lub okresem użytkowania wynoszącym ponad 5 lat i nie jest trwałością projektów w rozumieniu art. 65 Trwałość operacji rozporządzenia ogólnego, która zostanie określona w umowie o dofinansowanie.

Ad 2) Dodatkowe punkty w ramach kryterium pn. Klauzule społeczne” można otrzymać w przypadku, gdy wnioskodawca w postępowaniach o udzielenie zamówienia na roboty budowlane przeprowadzonych zgonie z ustawą PZP **zastosował:**

- klauzule społeczne, o których mowa w art. 94 - 96 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub

- aspekty społeczne w kryteriach oceny ofert, o których mowa w art. 242 ust. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych; lub

- zastrzeżenia, o którym mowa w art. 15a Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

W przypadku, gdy na moment składania pierwszej wersji wniosku o dofinansowanie zamówienie zostało co najmniej upublicznione zgodnie z zasadami udzielania zamówień we wniosku o dofinansowanie należy opisać zastosowanie ww. klauzul społecznych oraz wskazać nr zamówienia wraz z linkiem do strony www.

Podstawą uzyskania punktów w przedmiotowym kryterium nie jest tzw. deklaratywność tj. sytuacja, w której wnioskodawca deklaruje stosowanie ww. klauzul.

11. W ramach kryteriów wskazano, że warunkiem kwalifikowalnia instalacji PV jest pozytywna odpowiedź na poniższe pytanie:

„Czy fakultatywna instalacja do wytwarzania energii elektrycznej z OZE (mikroinstalacja prosumencka) posiada – zgodnie z audytem energetycznym - moc nie większą niż pozwalającą na zaspokojenie potrzeb własnych w budynku (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)?”

Jednocześnie w regulaminie konkursu wskazano, że:

„Projekty mieszane Jeżeli przy realizacji projektu zakłada się występowanie w projekcie tylko częściowo zakresu noszącego znamiona pomocy państwa, to w takiej sytuacji istnieje możliwość realizacji projektów „mieszanych”, tzn. objętych w części pomocą państwa (w zakresie, w jakim projekt dotyczy działalności gospodarczej Wnioskodawcy w części wsparciem niestanowiącym pomocy (tj. w zakresie prowadzonej działalności niegospodarczej). W takich przypadkach Wnioskodawca zobowiązany jest przedstawić metodologię wyodrębnienia elementów projektu przyporządkowanych do działalności gospodarczej i niegospodarczej Wnioskodawcy. Należy pamiętać o konieczności prowadzenia rozdzielnej rachunkowości dla działalności gospodarczej i niegospodarczej – przez cały okres realizacji projektu i okres trwałości”

Oraz

„Infrastruktura podwójnego wykorzystania Zgodnie z pkt 207 Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (2016/C 262/01) w przypadkach infrastruktury podwójnego wykorzystania, jeżeli jest ona prawie wyłącznie wykorzystywana do celów działalności niegospodarczej finansowanie takiej infrastruktury może w całości wykraczać poza zakres zasad pomocy publicznej, pod warunkiem że użytkowanie do celów działalności gospodarczej ma charakter czysto pomocniczy, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym.

(...)

W odniesieniu do instalacji fotowoltaicznych on-grid, pomimo że wytwarzanie energii elektrycznej i wprowadzanie jej do sieci stanowi działalność gospodarczą, w przypadku projektów prosumenckich tego rodzaju działalność nie ma takiego charakteru, pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów (beneficjent nie prowadzi działalności gospodarczej, wytworzona energia jest zużywana na potrzeby własne, rozmiar (zdolność wytwórcza instalacji) nie przekracza realnego zapotrzebowania na energię danego prosumenta)”

W związku z powyższym:

Czy w ramach projektu kwalifikować można jedynie instalacje fotowoltaiczne nieobjęte pomocą publiczną (prosumencie, które spełnią wszystkie warunki instalacji prosumenckich)?

Czy w przypadku wystąpienia instalacji niespełniających definicji instalacji prosumenckich, np. takich których moc przekracza co prawda zapotrzebowanie budynku na energię elektryczną wykorzystywaną do celów innych niż gospodarczej, ale jednocześnie nie przekracza całkowitego zapotrzebowania na energię elektryczną budynku (wykorzystywaną do celów gospodarczych i niegospodarczych), można je kwalifikować jako część projektu objętą pomocą publiczną?

Odpowiedź DIP:

Zgodnie zapisami zał. nr 1 do regulaminu naboru nie kwalifikuje się wydatków:

„na instalację OZE w części, która nie służy zaspokajaniu potrzeb własnych (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)”;

Zatem jak wskazano wyżej, kwalifikowalne będą instalacje, o mocy która zapewni zapotrzebowanie budynku bez części prowadzonej działalności gospodarczej. W opisanym powyżej przykładzie, należy wyłączyć z wielkości zapotrzebowania energetycznego budynku część dotycząca prowadzonej działalności gospodarczej.

Podsumowując objęta dofinansowaniem instalacja nie pokryje zapotrzebowania budynku w całości, tylko w części, gdyż należy wyłączyć zapotrzebowanie wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej.

Zapisy regulaminie wskazują na kwalifikowalne instalacje wytwarzające energię elektryczną jako instalację **prosumencką**.

Kryterium OZE „Czy fakultatywna instalacja do wytwarzania energii elektrycznej z OZE (mikroinstalacja **prosumencka**) posiada – zgodnie z audytem energetycznym - moc nie większą niż pozwalającą na zaspokojenie potrzeb własnych w budynku (za potrzeby własne nie uznaje się energii wykorzystywanej na cele związane z działalnością gospodarczą)?” Niespełnienie kryterium oznacza negatywną ocenę projektu.

12. Czy koszty nadzoru przyrodniczego, wynikającego z ekspertyzy przyrodniczej, stanowią koszty kwalifikowalne inwestycji? Jeżeli tak, proszę o informację, w której zakładce budżetu należy wpisać te koszty

Ekspertyza przyrodnicza może być w pracach przygotowawczych natomiast nadzór przyrodniczy będzie wydatkiem niekwalifikowalnym.

13. Obowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie w ramach naboru FEDS.09.05-IP.01-023/23 jest ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO Z UWZGLĘDNIENIEM ODPORNOŚCI NA ZMIANY KLIMATU A TAKŻE Z UWZGLĘDNIENIEM ZASADY „NIE CZYŃ ZNACZĄCEJ SZKODY” (ZASADY DNSH) .

Na stronie tytułowej załącznika należy wskazać, cytując: "Nazwa przedsięwzięcia/przedsięwzięć wchodzących w skład projektu (jeśli dotyczy)."

Proszę o informację, czy jeżeli projekt obejmuje swym zakresem realizację dwóch zadań infrastrukturalnych, tj.:

- zad. nr 1 Termomodernizacja hali sportowej,

- zad. nr 2 Termomodernizacja szkoły,

to wówczas dla każdego budynku powinien zostać przedstawiony odrębny załącznik?

W załączniku pn. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO Z UWZGLĘDNIENIEM ODPORNOŚCI NA ZMIANY KLIMATU A TAKŻE Z UWZGLĘDNIENIEM ZASADY „NIE CZYŃ ZNACZĄCEJ SZKODY” (ZASADY DNSH) mogą Państwo zawrzeć dane/opis odnoszący się do obu ww. inwestycji. W poszczególnych punktach należy wskazać czy opis uzasadnienia dotyczy obu inwestycji czy każdej z osobna.

14. Kontaktuję się w sprawie naboru FEDS.9.5.B Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej. Czy uwzględnienie kosztów pośrednich w budżecie projektu jest obligatoryjne?

Zgodnie z Regulaminem konkursu: Dofinansowanie projektu (finansowanie UE i jeśli dotyczy projektu- współfinansowanie krajowe z budżetu państwa) stanowi wsparcie w formie dotacji. Dofinansowanie będzie przekazywane w formie zaliczki/refundacji faktycznie poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych oraz w formie finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe -zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, niniejszym Regulaminem oraz umową o dofinansowanie projektu.

W naborze zastosowanie ma stawka ryczałtowa na pokrycie kosztów pośrednich projektu w wysokości 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu (art. 54 lit. a rozporządzenia ogólnego) [...].

Zastosowanie stawki ryczałtowej ma miejsce:

- **w projekcie o łącznym koszcie (wartość ogółem) nie przekraczającym 200 000 EUR5 i jednocześnie nieobjętym w części/całości pomocą publiczną - stosowanie 7% stawki ryczałtowej jest obligatoryjne.** Stawką ryczałtową muszą zostać objęte wszystkie kwalifikowalne koszty bezpośrednie projektu. Niewskazanie w budżecie projektu kosztów pośrednich rozliczanych za pomocą ww. stawki ryczałtowej oznaczać będzie niespełnienie przez projekt warunków Regulaminu.

Powyższe oznacza również obligatoryjność stosowania stawki ryczałtowej w projekcie, w którym występuje pomoc de minimis (w części lub całości projektu). Podstawą do wyliczenia kosztów pośrednich rozliczanych ww. stawką ryczałtową są wszystkie kwalifikowalne koszty bezpośrednie projektu, zatem Wnioskodawca/Beneficjent zobowiązany jest tak przygotować budżet projektu, aby dofinansowanie kosztów pośrednich rozliczanych stawką ryczałtową oraz bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu nie przekroczyło dopuszczalnego przepisami prawa limitu pomocy de minimis.

Warunek odnoszący się do nieprzekroczenia limitu pomocy de minimis odnosi się również do każdego Partnera w projekcie i podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków.

- **dla projektów o łącznym koszcie (wartość ogółem) przekraczającym 200 000 EUR i jednocześnie nieobjętym w części/ całości pomocą publiczną stosowanie 7% stawki ryczałtowej na pokrycie kosztów pośrednich jest fakultatywne.** Oznacza to możliwość rozliczania kosztów pośrednich stawką ryczałtową bądź uznania wydatków będących w katalogu kosztów pośrednich za wydatki niekwalifikowalne. W przypadku zastosowania 7% stawki ryczałtowej na pokrycie kosztów pośrednich w projekcie objętym w części/całości pomocą de minimis – zastosowanie mają takie same zasady przygotowania budżetu projektu, jak dla projektów o łącznym koszcie (wartość ogółem) nieprzekraczającym 200 000 EUR, w których występuje pomoc de minimis.

- w projekcie objętym **pomocą publiczną** (w części lub całości), niezależnie od łącznego kosztu (wartości ogółem) projektu – **koszty pośrednie są fakultatywne** z zastrzeżeniem kolejnego zdania. Możliwe jest sfinansowanie kosztów pośrednich jedynie w formule pomocy de minimis, pod

warunkiem, że limit pomocy de minimis pozostający do wykorzystania przez wnioskodawcę/beneficjenta/ partnera/podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków pozwoli na kwalifikowanie kosztów pośrednich w wysokości 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu. W przypadku, gdy pozostający do dyspozycji limit pomocy de minimis uniemożliwi powyższe – koszty pośrednie stanowią wydatek niekwalifikowalny. Warunek odnoszący się do nieprzekroczenia limitu pomocy de minimis odnosi się również do każdego z partnerów w projekcie/podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków, jeżeli decydują się kwalifikować koszty pośrednie.

Reasumując, uwzględnienie w projekcie kosztów pośrednich ściśle związane jest z rodzajem udzielonej Wnioskodawcy pomocy na realizację inwestycji, zgodnie z wyżej przytoczonymi zapisami regulaminu konkursu.

15. Zwracam się z prośbą o wyjaśnienie następującej kwestii:

W sporządzonym audycie energetycznym mamy zaplanowaną wymianę źródła ciepła z bezklasowego kotła węglowego na absorpcyjną pompę ciepła powietrze- woda zasilaną gazem ziemnym. Budynek poddawany renowacji jest wpisany do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wraz z otoczeniem (nie ma możliwości umieszczenia instalacji PV na budynku lub w jego otoczeniu). Budynek nie ma wystarczającej mocy przyłączeniowej, aby zasilić pompy ciepła powietrze- woda zasilane energią elektryczną. Czy w związku z powyższym, a mając na uwadze zapisy pkt.3 regulaminu cyt. "FST nie wspiera (...) inwestycji w zakresie (...) spalania paliw kopalnych oraz zapisu "Nie wspiera się stosowania urządzeń zasilanych paliwami kopalnymi" wymiana bezklasowego źródła ciepła na absorpcyjną pompę ciepła powietrze- woda zasilaną gazem będzie kosztem kwalifikowanym w ramach naboru FEDS.09.05-IP.01-023/23.

Wymiana źródła ciepła na pompę ciepła powietrze – woda będzie kosztem kwalifikowalnym, pod warunkiem, że będzie ona ujęta w audycie energetycznym. We wniosku o dofinansowanie należy wykazać, że z technicznego punktu widzenia (wiek budynku) lub ekonomicznego (skala modernizacji jest niewspółmierna do poniesionych kosztów przebudowy) zasilanie pompy ciepła w inny sposób niż zasilanie gazem jest możliwe.

Ponadto w Regulaminie naboru nr FEDS.09.05-IP.01-023/23 znajduje się następujący zapis: „W przypadku montażu pomp ciepła, w uzasadnionych przypadkach, w oparciu o audyt energetyczny, możliwe jest pozostawienie istniejącego kotła gazowego jako źródła szczytowego/dodatkowego.”

16. Czy w ramach naboru nr: FEDS.09.05-IP.01-023/23 wymagane jest posiadanie świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, czy wyłącznie audytu energetycznego? Proszę o odpowiedź.

Do wniosku o dofinansowanie jako załącznik obligatoryjny należy dołączyć „audyt energetyczny”. Zgodnie z Regulaminem naboru:

„Wszystkie ww. elementy zakresu termomodernizacji muszą być wskazane w audycie energetycznym. Audyt powinien być sporządzony nie wcześniej niż dwa lata licząc od roku, w którym ogłoszono nabór (n – 2) i musi zawierać pozostałe informacje wymagane w specyficznych kryteriach wyboru dla typu projektu 9.5.B (np. dot. oszczędności energii pierwotnej, redukcji emisji CO2).”

Na zakończenie realizacji inwestycji należy sporządzić tzw. świadectwo charakterystyki energetycznej. Sporządzenie świadectwa w okresie realizacji projektu może stanowić wydatek kwalifikowalny. Koszt związany z uzyskaniem świadectwa charakterystyki energetycznej można wykazać w zakładce „Z3 Prace przygotowawcze” budżetu projektu.

17. Będę wdzięczna za odpowiedź dotyczącą wskaźnika "WLWK- RCO019: Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej" w naborze FEDS.09.05-IP.01-023/23.

We wskaźniku, zgodnie z instrukcją, należy wskazać "udoskonaloną charakterystykę energetyczną rozumianą jako poprawę klasyfikacji energetycznej budynku publicznego o co najmniej jedną klasę energetyczną i należy ją udokumentować na podstawie świadectw charakterystyki energetycznej".

Moje zapytanie brzmi:

Czy mogą Państwo wskazać wymagany zbiór klas energetycznych, w którym można dokonać indywidualnej klasyfikacji oraz czy mogą Państwo wskazać granice tych klas energetycznych, do których możemy odnieść konkretne obliczenia w celu wskazania odpowiedniej klasy?

Sprawdziłam dyrektywę UE 2010/31/UE, wskazaną w instrukcji do wypełnienia wskaźnika, ale nie znalazłam tam przedziału konkretnych klas, któremu mogłabym przyporządkować obliczenia.

Z związku z brakiem pojęcia „**klasy energetyczne**” w polskim prawie, występującego w definicjach wskaźników obowiązkowych Komisji Europejskiej (dla wskaźników RCO018, RCO019, RCO023), informuję, że zgodnie z rekomendacją Min. Rozwoju i Technologii – na chwilę obecną można stosować metodologię opisaną w:

Załączniku 1 pn. „METODOLOGIA OBLICZANIA CHARAKTERYSTYKI ENERGETYCZNEJ BUDYNKU LUB CZĘŚCI BUDYNKU OPARTA NA STANDARDOWYM SPOSOBIE UŻYTKOWANIA BUDYNKU LUB CZĘŚCI BUDYNKU” do projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej.

Całość materiału dostępna pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/Prekonsultacje-zmian-regulacji-w-zakresie-wyznaczenia-charakterystyki-energetycznej-budynku-lub-czesci-budynku-oraz-wzorow-swiadectw-charakterystyki-energetycznej>

18. Gmina Wałbrzych - miasto na prawach powiatu planuje ubiegać się o dofinansowanie w ramach trwającego naboru FEDS.09.05-IP.01-023/23.

Proszę zatem o informację, czy "wymiana świetlików dachowych" mieści się w działaniu "wymiana okien", które wskazane zostało w katalogu działań obligatoryjnych?

Czy wymiana świetlików dachowych jest zatem wydatkiem kwalifikowalnym w niniejszym konkursie?

Ponadto, w projekcie założono montaż pomp ciepła. W stanie istniejącym obiekt ogrzewany jest z miejskiej sieci ciepłowniczej. Czy istnieje możliwość pozostawienia podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej jako źródła szczytowego, które uruchamiane będzie wtedy, gdy pompa ciepła nie będzie w stanie sama dostarczyć odpowiedniej ilości ciepła do budynku?

Zgodnie z audytem: "Źródło szczytowe stanowi węzeł ciepłowniczy. Udział źródła ciepła (60% - układ pompy ciepła, 30% układ pompy ciepła wspomagany instalacją fotowoltaiczną, 10% - źródło szczytowe węzeł ciepłowniczy)".

W związku z powyższym w projekcie nie dojdzie do wymiany źródła ciepła, ale do montażu źródła ciepła OZE, które zmniejszy ilość energii cieplnej pobieranej z miejskiej sieci ciepłowniczej.

Ad 1)

Wymiana świetlików mieści się w działaniu „wymiana okien” i stanowi wydatek kwalifikowalny, pod warunkiem, że prace te będą wykazane w audycie jako element niezbędny do uzyskania oszczędności energii pierwotnej o co najmniej 30% (wyjątek budynki zabytkowe – patrz zapisy Regulaminu naboru).

Ad 2)

W sytuacji opisanej przez Panią, możliwe jest w uzasadnionych przypadkach pozostawienie podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej jako źródła dodatkowego, w oparciu o audyt energetyczny.

Przez uzasadnione przypadki należy rozumieć ekonomiczne uzasadnienie pozostawienia dotychczasowego źródła szczytowego/dodatkowego potwierdzone audytem energetycznym (konieczność pozostawienia takiego źródła musi wynikać z audytu energetycznego) przy założeniu, że pompy ciepła staną się głównym źródłem ciepła.

Ponadto zgodnie z Regulaminem naboru:

„W przypadku, gdy termomodernizacja obejmuje swym zakresem wymianę źródła ciepła (z ewentualną modernizacją całego systemu ogrzewania lub przygotowania ciepłej wody użytkowej), wymiana źródła musi być realizowana zgodnie z następującą hierarchią:

- 1) OZE (np. pompy ciepła, kotły i ogrzewacze na biomasę),
- 2) ciepło (w tym chłód) sieciowe.”

Jeżeli spełnione zostaną powyższe warunki, opisany powyżej zakres projektu może być przedmiotem dofinansowania w ramach naboru EDS.09.05-IP.01-023/23.

19. FEDS.9.5.B Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej:

1. Czy do wniosku należy obligatoryjnie przedłożyć kosztorys inwestorski w ramach załącznika nr 27?

Dołączenie do wniosku o dofinansowanie kosztorysu inwestorskiego nie jest obligatoryjne. Wnioskodawca może, ale nie musi go dołączać do dokumentacji aplikacyjnej.

2. Jeśli tak, na podstawie jakich wytycznych/dokumentów/rozporządzeń należy go sporządzić?

Brak odpowiedzi na pytanie nr 2, z uwagi na odpowiedź zawartą w odpowiedzi na pytanie nr 1.

3. Czy budżet projektu należy opierać na wartościach z audytu energetycznego, czy z kosztorysów?

Zgodnie z instrukcją wypełniania budżetu (zał. 1, zał. 2 do Instrukcji wypełnienia wniosku o dofinansowanie), Wnioskodawca w uzasadnieniu ekonomicznym budżetu zobowiązany jest wskazać, czy wysokość wydatków w projekcie wynika z kosztorysu czy z audytu. Zatem, Wnioskodawca szacując budżet projektu może opierać się na wartościach zawartych w audycie energetycznym lub w kosztorysie inwestorskim.

20. FEDS.9.5.B Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej.

Czy uwzględnienie kosztów pośrednich w budżecie projektu jest obligatoryjne?

Zgodnie z Regulaminem konkursu: Dofinansowanie projektu (finansowanie UE i jeśli dotyczy projektu- współfinansowanie krajowe z budżetu państwa) stanowi wsparcie w formie dotacji. Dofinansowanie będzie przekazywane w formie zaliczki/refundacji faktycznie poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych oraz w formie finansowania w oparciu o stawki ryczałtowe -zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, niniejszym Regulaminem oraz umową o dofinansowanie projektu.

W naborze zastosowanie ma stawka ryczałtowa na pokrycie kosztów pośrednich projektu w wysokości 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu (art. 54 lit. a rozporządzenia ogólnego) [...].

Zastosowanie stawki ryczałtowej ma miejsce:

- **w projekcie o łącznym koszcie (wartość ogółem) nie przekraczającym 200 000 EURO i jednocześnie nieobjętym w części/całości pomocą publiczną - stosowanie 7% stawki ryczałtowej jest obligatoryjne.** Stawką ryczałtową muszą zostać objęte wszystkie kwalifikowalne koszty bezpośrednie projektu. Niewskazanie w budżecie projektu kosztów pośrednich rozliczanych za pomocą ww. stawki ryczałtowej oznaczać będzie niespełnienie przez projekt warunków Regulaminu.

Powyższe oznacza również obligatoryjność stosowania stawki ryczałtowej w projekcie, w którym występuje pomoc de minimis (w części lub całości projektu). Podstawą do wyliczenia kosztów pośrednich rozliczanych ww. stawką ryczałtową są wszystkie kwalifikowalne koszty bezpośrednie projektu, zatem Wnioskodawca/Beneficjent zobowiązany jest tak przygotować budżet projektu, aby dofinansowanie kosztów pośrednich rozliczanych stawką ryczałtową oraz bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu nie przekroczyło dopuszczalnego przepisami prawa limitu pomocy de minimis.

Warunek odnoszący się do nieprzekroczenia limitu pomocy de minimis odnosi się również do każdego Partnera w projekcie i podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków.

- **dla projektów o łącznym koszcie (wartość ogółem) przekraczającym 200 000 EUR i jednocześnie nieobjętym w części/ całości pomocą publiczną stosowanie 7% stawki ryczałtowej na pokrycie kosztów pośrednich jest fakultatywne.** Oznacza to możliwość rozliczania kosztów pośrednich stawką ryczałtową bądź uznania wydatków będących w katalogu kosztów pośrednich za wydatki niekwalifikowalne. W przypadku zastosowania 7% stawki ryczałtowej na pokrycie kosztów pośrednich w projekcie objętym w części/całości pomocą de minimis – zastosowanie mają takie same zasady przygotowania budżetu projektu, jak dla projektów o łącznym koszcie (wartość ogółem) nieprzekraczającym 200 000 EUR, w których występuje pomoc de minimis.

- w projekcie objętym **pomocą publiczną** (w części lub całości), niezależnie od łącznego kosztu (wartości ogółem) projektu – **koszty pośrednie są fakultatywne** z zastrzeżeniem kolejnego zdania. Możliwe jest sfinansowanie kosztów pośrednich jedynie w formule pomocy de minimis, pod warunkiem, że limit pomocy de minimis pozostający do wykorzystania przez wnioskodawcę/beneficjenta/partnera/podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków pozwoli na kwalifikowanie kosztów pośrednich w wysokości 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu. W przypadku, gdy pozostający do dyspozycji limit pomocy de minimis uniemożliwi powyższe – koszty pośrednie stanowią wydatek niekwalifikowalny. Warunek odnoszący się do nieprzekroczenia limitu pomocy de minimis odnosi się również do każdego z partnerów w projekcie/podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków, jeżeli decydują się kwalifikować koszty pośrednie.

Reasumując, uwzględnienie w projekcie kosztów pośrednich ściśle związane jest z rodzajem udzielonej Wnioskodawcy pomocy na realizację inwestycji, zgodnie z wyżej przytoczonymi zapisami regulaminu konkursu.

21. Nabór FEDS.09.05-IP.01-023/23, Typ projektów: 9.5.B Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków infrastruktury publicznej (subregion wałbrzyski).

Czy wydatek dotyczący magazynu energii- służącego do magazynowania energii wytworzonej z instalacji fotowoltaicznej i tym samym uwzględnionego w audycie wraz z instalacją fotowoltaiczną - będzie kosztem kwalifikowalnym?

Zgodnie z SZOP celem projektu musi być gruntowna termomodernizacja budynków publicznych (FEDS.09.05.B) lub budynków mieszkalnych (FEDS.09.05.A) obejmująca swym zakresem co najmniej następujące prace termomodernizacyjne rozumiane jako:

Obligatoryjnie:

- 1) ocieplenie przegród (ścian i/lub stropów i/lub dachów); i/lub
- 2) wymianę okien i/lub drzwi; i/lub
- 3) modernizację systemu wentylacji

Fakultatywnie:

- 1) wymianę źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE (wraz z systemami zarządzania i magazynowania energii na potrzeby danego źródła OZE); lub
- 2) wymianę/modernizację inst. CO i CWU; lub
- 3) podłączenie do sieci ciepłowniczo/chłodniczej (w przypadku, gdy projekt objęty jest pomocą publiczną możliwe jest połączenie tylko z efektywnym energetycznie systemem ciepłowniczym lub chłodniczym oraz powiązany z nim urządzeniami).

Wszystkie ww. elementy zakresu termomodernizacji (obligatoryjne i fakultatywne) muszą być wskazane w audycie energetycznym. Audyt powinien być sporządzony nie wcześniej niż dwa lata licząc od roku, w którym ogłoszono nabór (n – 2) i musi zawierać pozostałe informacje wymagane w specyficznych kryteriach wyboru dla typu projektu 9.5.B (np. dot. oszczędności energii pierwotnej, redukcji emisji CO₂).

Dlatego też zakup magazynu energii, służącego do magazynowania energii wytworzonej z instalacji fotowoltaicznej będzie stanowił wydatek kwalifikowalny zgodnie z poniższym:

- jako wydatek wynikający z audytu energetycznego tj. jeśli magazyn energii (bezpośrednio) związany jest z projektem, czyli budynkiem (element obligatoryjny, fakultatywny);

Należy pamiętać o minimalnym progu oszczędności energii pierwotnej potwierdzonym audytem. Zgodnie z SZOP dla wszystkich budynków w wyniku przeprowadzonej termomodernizacji musi zostać osiągnięty minimalny poziom oszczędności energii pierwotnej, wynoszący co najmniej 30%. Warunek ten nie dotyczy budynków zabytkowych, które wprawdzie muszą osiągnąć oszczędność energii pierwotnej, zgodnie z audytem energetycznym, jednak bez obowiązku osiągnięcia limitu 30%. Należy jednak pamiętać, że warunki kwalifikowalności w oparciu o GBER należy czytać łącznie z zapisami Regulaminu tzn. jeśli co do zasady dla budynków zabytkowych nie określono minimalnego poziomu oszczędności energii pierwotnej, o tyle – zgodnie z art. 38a GBER ust. 6 – w przypadku wystąpienia pomocy publicznej poprawa charakterystyki energetycznej musi wynieść 20%.

22. W związku z naborem 9.5 A chciałbym zapytać o doszczegółowienie zakresu prac: "1) ocieplenie przegród (ścian i/lub stropów i/lub dachów)"

Czy zakres ten obejmuje również wymianę dachówki (łącznie z wymianą uszkodzonych krokwi).

W konkretnym przypadku, o którym mówię, dach jest uszkodzony i przecieka, w związku z tym nie można wykonać samego docieplenia istniejącego pokrycia dachowego.

Jeżeli audyt przewiduje takie prace, czyli wymianę pokrycia wraz z dociepleniem, to czy wszystkie prace będą w całości kosztem kwalifikowalnym.

W zapisie o kosztach niekwalifikowalnych widnieją dachy, jako koszty niekwalifikowalne, które można rozliczyć, jako kwalifikowalne tylko do wysokości 15% kosztów kwalifikowalnych - zapis z prezentacji:

"wydatki związane z budynkiem ale nie przewidziane w audycie energetycznym, np. dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zastosowania elementów zielonej infrastruktury (zielone ściany, dachy itp.), windy powyżej 15% całkowitych kosztów kwalifikowalnych"

W związku z tym proszę o interpretację.

Zgodnie z SZOP celem projektu musi być gruntowna termomodernizacja budynków publicznych budynków mieszkalnych (FEDS.09.05.A) obejmująca swym zakresem co najmniej następujące prace termomodernizacyjne rozumiane jako:

Obligatoryjnie:

- 1) ocieplenie przegród (ścian i/lub stropów i/lub dachów); i/lub
- 2) wymianę okien i/lub drzwi; i/lub
- 3) modernizację systemu wentylacji

Fakultatywnie:

- 1) wymianę źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE (wraz z systemami zarządzania i magazynowania energii na potrzeby danego źródła OZE); lub
- 2) wymianę/modernizację inst. CO i CWU; lub
- 3) podłączenie do sieci ciepłowniczo/chłodniczej (w przypadku, gdy projekt objęty jest pomocą publiczną możliwe jest połączenie tylko z efektywnym energetycznie systemem ciepłowniczym lub chłodniczym oraz powiązanymi z nim urządzeniami).

Wszystkie ww. elementy zakresu termomodernizacji (obligatoryjne i fakultatywne) muszą być wskazane w audycie energetycznym. Audyt powinien być sporządzony nie wcześniej niż dwa lata licząc od roku, w którym ogłoszono nabór (n – 2) i musi zawierać pozostałe informacje wymagane w specyficznych kryteriach wyboru dla typu projektu 9.5.A (np. dot. oszczędności energii pierwotnej, redukcji emisji CO2).

Zatem, jeśli prace – W TYM WYMIANA DACHU (wymiana dachówki i uszkodzonych krokwi) - wynikają z audytu energetycznego to wliczane są w zakres prac termomodernizacyjnych (wywołują korzystny efekt energetyczny).

Jeżeli nie - ale konieczność ich przeprowadzenia uzasadnia fakt, że są niezbędne ze względu na bardzo zły stan elementów budynku i bez tego przewidziane prace termo nie miałyby racji bytu – to mieszczą się w limicie 15%.

23. W przeprowadzony audycie energetycznym z uwagi na bardzo zły stan dachu przewidziano wymianę pokrycia dachowego oraz konstrukcji dachu oraz jego ocieplenie.

Pytanie: Czy wymiana konstrukcji dachu i pokrycia dachowego jest wydatkiem kwalifikowalnym?

Wskazane przez Pana prace mieszczą się w zakresie prac termomodernizacyjnych i mogą być przedmiotem wsparcia (mogą stanowić wydatki kwalifikowalne).

Jeśli prace te wynikają z audytu energetycznego, wliczane są w zakres prac termomodernizacyjnych, gdyż wywołują korzystny efekt energetyczny.

Jeśli powyższe prace nie są objęte audytem energetycznym, ale konieczność ich przeprowadzenia uzasadnia fakt, że są niezbędne ze względu na bardzo zły stan elementów budynku i bez tych prac prace termomodernizacyjne nie miałyby racji bytu – mogą być przedmiotem dofinansowania w ramach limitu 15% elementu uzupełniającego projektu.

24. Czy dokument: audyt energetyczny, kosztorys inwestorski może być podpisany elektronicznie podpisem zaufanym przez autora tego dokumentu, a następnie czy musi/może być potwierdzony podpisem kwalifikowalnym przez Wnioskodawcę?

Za potwierdzenie zgodności z oryginałem dokumentu przekazanego w formie elektronicznej, uważa się jego podpisanie podpisem kwalifikowanym lub zaufanym podpisem elektronicznym. Dokumenty wygenerowane z systemu lub oryginał dokumentu formy elektronicznej nie wymagają potwierdzenia, o którym mowa powyżej. Jednakże w nazwie załącznika należy wskazać, że mamy do czynienia z oryginałem dokumentu elektronicznego.

Reasumując np. w przypadku, gdy wersja elektroniczna audytu energetycznego podpisana jest przez audytora wersja elektroniczna takiego dokumentu opatrzonego podpisem będzie traktowana jak oryginał i nie musi być podpisana elektronicznie przez wnioskodawcę. W przypadku przedstawienia kopii takiego dokumentu (np. skanu wersji papierowej) wnioskodawca zobowiązany jest podpisać taki dokument zgodnie z poniższymi wymogami Regulaminu naboru:

„W przypadku dostarczenia kopii dokumentów należy je obligatoryjnie potwierdzić za zgodność z oryginałem przez osoby do tego upoważnione. Za potwierdzenie zgodności z oryginałem dokumentu przekazanego w formie elektronicznej, uważa się jego podpisanie podpisem kwalifikowanym lub zaufanym podpisem elektronicznym. Dokumenty wygenerowane z systemu nie wymagają potwierdzenia, o którym mowa powyżej.”

25. Proszę jeszcze o wyjaśnienie, dotyczy część E Budżet projektu, E1 Zadania, 2. Pozostałe roboty budowlane, Czy dla kosztu 2.2 pozostałe prace uzupełniające, należy wskazać limit "infrastruktura towarzysząca"

Dla wszystkich kosztów pozostałych robót budowlanych związanych z budynkiem ale nie przewidzianych w audycie energetycznym w CST2021 należy wybrać limit „infrastruktura towarzysząca”.

Chciałabym sprostować poniższą odpowiedź dot. przyporządkowania kosztów pozostałych robót budowlanych nie związanych z audytem do limitu pn. „infrastruktura towarzysząca”.

Po szczegółowej analizie IZ wskazała, że w tym przypadku wydatków tych nie należy obejmować ww. limitem tj. limitem związanym z infrastrukturą towarzyszącą.”

Jeśli jednak projekt objęty jest pomocą publiczną wówczas wydatki te należy objąć limitem de minimis, jeśli projekt realizowany będzie bez pomocy publicznej wówczas nie należy wybierać limitu dot. infrastruktury towarzyszącej.

W tym miejscu nie należy zapominać o tzw. wydatkach na dostępność.